

**MUNI
SPORT**

Vztah teorie a praxe

Šedá je teorie, zelený strom života?

Michal Roček

bud. A33/116

micah.rocek@fsps.muni.cz

Tel: +420 549 497 682

Teorie x praxe

Teorie je: když všechno znáte, ale nic nefunguje.

Praxe je: když všechno funguje, ale nevíte proč.

Spojení teorie s praxí?

...spojení teorie s praxí: nic nefunguje a nikdo neví proč!

Vzdělávání a problematika praxe v historii

Formální učitelská příprava

- Až do konce 19. stol. se učitelské dovednosti získávaly hlavně praktickou zkušeností.
- Začínající učitel studoval dané učivo a snažil se pochytit triky a tipy vhodné pro vyučování.
- S rozvojem znalosti z oboru psychologie a pedagogiky došlo na přelomu 19. a 20. stol. ke výrazným změnám ve vzdělávání pedagogů.
- Zrodila se myšlenka *profesionalizace* učitelů.

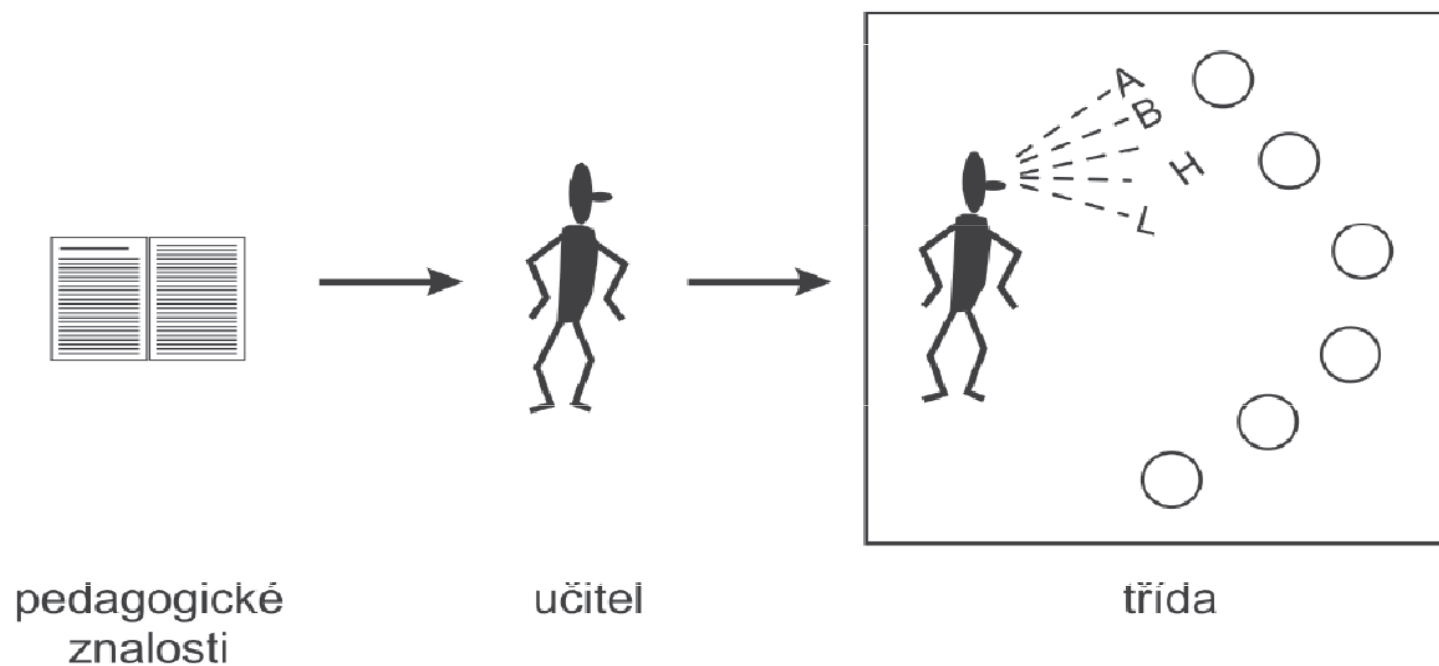
Komenského pedagogické zásady:

- zásada názornosti (přímá žákova zkušenost)
- zásada systematickosti a soustavnosti (návaznost učiva, nejen v jednotlivých předmětech, ale i mezi nimi, soustavný vzdělávací režim)
- zásada aktivity (žáci by měli své poznatky získávat vlastní zkušeností, využívat je v praxi)
- zásada trvalosti (systematické opakování učiva)
- zásada přiměřenosti (vycházet z věkových a individuálních schopností)

– tzv. Tereziánská školní reforma 1774

– Kurzy pro učitele

Model technické racionality

Obrázek 1.1. Model technické racionality v učitelském vzdělávání

Model technické racionality

1. Teorie pomáhá učitelům, aby podával lepší výkon ve své profesi.
2. Tato teorie musí být založena na vědeckém výzkumu.
3. Vzdělavatele učitelů by měli zvažovat, které teorie mají být zahrnuty do programů učitelského vzdělávání.

„Šok z přechodu do praxe“ (*transition shock*)

Absolventi často pocít'ují:

že nesplňují očekávání, které by mělo splňovat standardy teoretické výuky na VŠ a trenérských školách.

Nejčastější limity:

- personální
- finanční
- odborné
- genderové

Nespokojenost s formálním vzděláváním

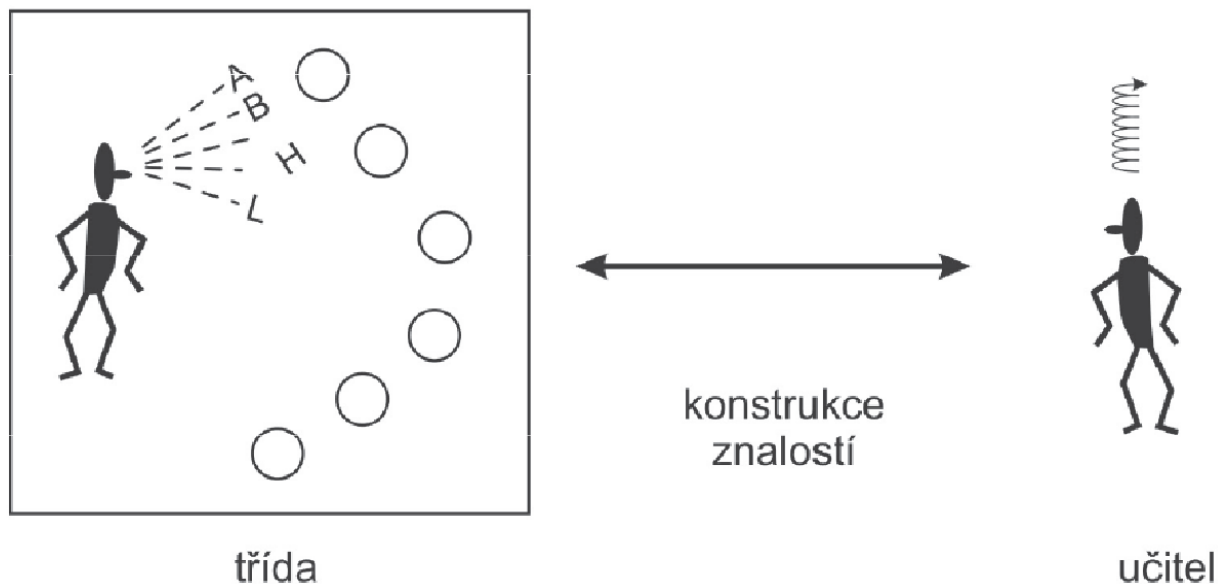
Důsledek: absolventi hledají možnosti, jak zlepšit své kompetence

- neformální vzdělávání (školení, semináře)
- informální vzdělávání (sebevzdělávání, studium literatury, video, domácí úkoly)
- využívají pomoci expertů a mentorů
- kurzy zaměřené na specifické potřeby pedagogů či trenérů (svěřenci s pohybovým znevýhodněním, trenéři dětí, ženských kolektivů a podobně.)

Realistické paradigma

Budoucí učitel rozvíjí vlastní znalosti na základě odrazu praktických situací, které zažil ve své praxi a to by v něm mělo probouzet zájem a osobní potřebu učit se a zdokonalovat.

Obrázek 1.2. Realistické paradigma v učitelském vzdělávání

VZTAH MEZI TEORIÍ A PRAXÍ

- 20. století ve vědě nerovnost mezi teorií a praxí
- Teoretické (abstraktní) znalosti měly větší status než praktické (implicitní)
- Paradigma vědy (Thomas Samuel Kuhn – Struktura vědeckých revolucí)
- Spor ve vnímání teorie a praxe je již antický problém mezi Platonovou a Aristotelovou koncepcí racionality a nahlížení na svět *EPISTÉMÉ vs. PHRONENSIS*

Znalosti jako *epistémé* – vědecké porozumění

Expertní znalosti zaměřené na sledovaný problém

Znalosti:

- Soubor tvrzení, která lze:
  - zkoumat
  - vysvětlit
  - předávat
- Tvrzení mají obecnou povahu

Jedná se tedy o vědecké popsání skutečnosti nebo jevu

Vědění jako *phronesis* – praktická moudrost

- Porozumění jednotlivých konkrétních případů
- To, co se týká praktické moudrosti je ve své povaze proměnlivé
- Uchopení obecných idejí může brzdit v praxi naopak ti, jimž chybí schopnost uchopit obecné ideje jsou v praxi někdy výkonnější – jdou přímo k meritu věci.
- Odvolávají se na nejmenší jednotlivosti

Rozdíl mezi *epistémé* a *phronesis*

UČIT SE Z PRAXE

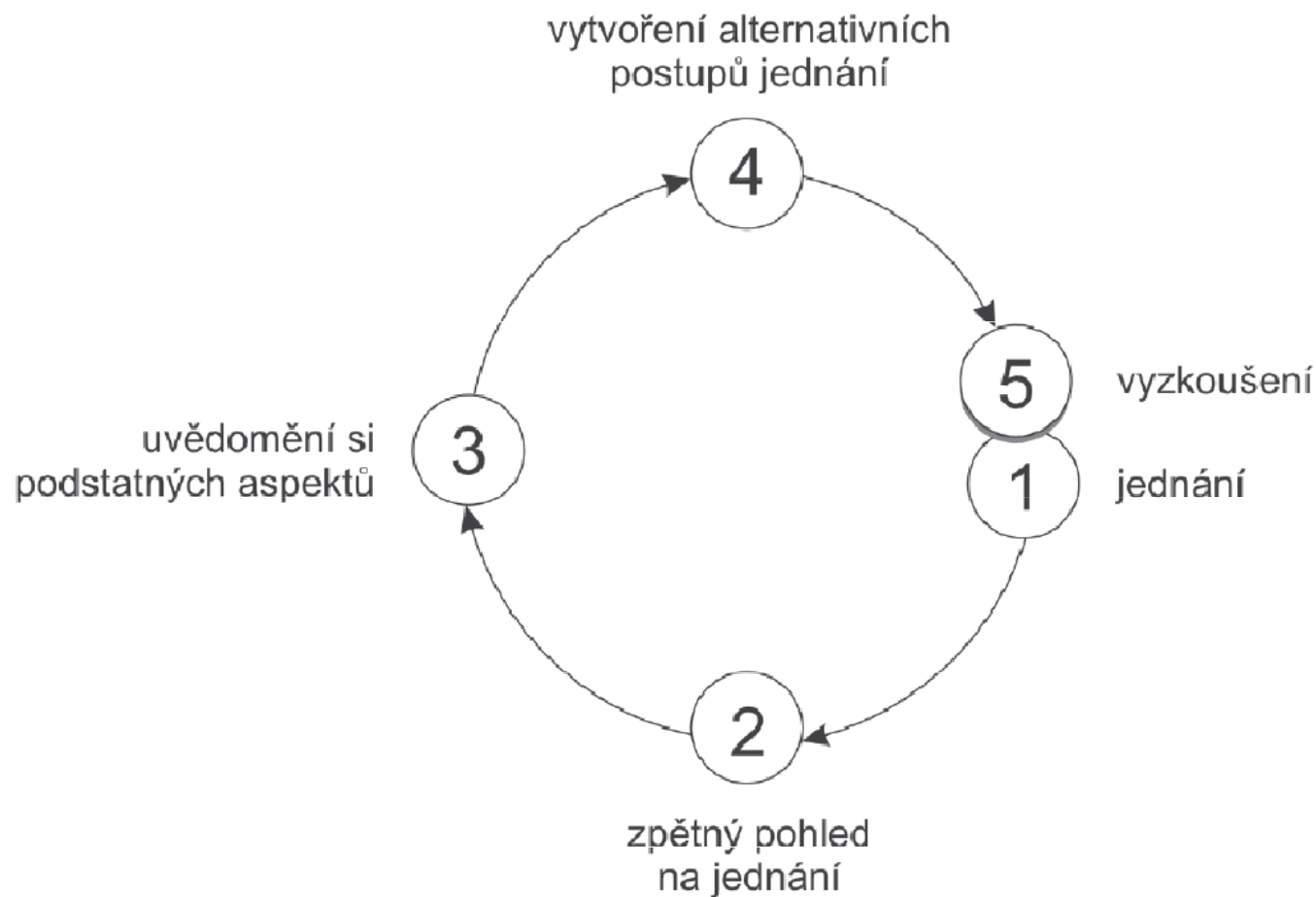
„Dřív jsem si myslel, jaký výborný reflektivní učitel ze mne bude. Představoval jsem si, jak si budu na konci každého dne přehrávat své hodiny, abych zjistil, co fungovalo a co ne, atd. Ale mam-li být upřímný, na konci každého dne jsem tak vyčerpán už jen snahou všechno „ustát“, že si sotva pamatuji, co se před pár hodinami dělo! A většinou se tak trápím tím, co bude zítra, že se mi nechce myslet na včerejšek ani na dnešek... Začal jsem se po večerech věnovat svému věcem, abych své myšlenky odpoutal [od vyučování].
(Cole, 1997, s. 9)

Reflexe

Druh sebezpozorování, kdy člověk obrátí myšlení na sebe, do vlastního vědomí a prožitků.

Model ALACT (Korthagen, 1985)

- jednání,
- zpětný pohled na jednání,
- uvědomění si podstatných aspektů,
- vytvoření alternativních postupů
- vyzkoušení postupů

Obrázek 3.2. Model ALACT popisující ideální proces reflexe. Ve fázi 3 se může objevit potřeba částí teorie. Ty může dodat supervizor, ale přizpůsobí je specifickým potřebám učitele a reflektované situaci.

Shönův reflektivní model

- Co se stalo?
- Jaké pocity a myšlenky jsem prožíval v dané situaci?
- Co dobrého nebo zlého si z této situace mohu odnést?
- Jaký je smysl této situace?
- Jaké další kroky mohu udělat?
- Dostanu-li se do této situace opětovně, co udělám jinak?

DĚKUJI ZA POZORNOST